

Cúrsaí tríú leibhéal

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi na daltaí scoile a fhreastalaíonn ar chúrsaí tríú leibhéal a bhfuil pointí arda ag dul leo. Sula bhféachann tú ar an mír, an féidir leat na focail/frásaí ar chlé a mheaitseáil leis na focail/frásaí ar dheis?

1. éagothroime	a) <i>architecture</i>
2. mionléargas	b) <i>society</i>
3. foras	c) <i>funding, finance</i>
4. ailtireacht	d) <i>balance</i>
5. innealtóireacht	e) <i>inequality</i>
6. táillí	f) <i>engineering</i>
7. sochaí	g) <i>class (social)</i>
8. aicme	h) <i>detailed insight</i>
9. cothromaíocht	i) <i>fees</i>
10. maoiniú	j) <i>foundation, institution</i>

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Cad a bhí ag an duine in aice leat?

Anois, féach ar an tuairisc den chéad uair le feiceáil an féidir leat na focail sin a aithint sa mhír nuachta.

Ceist 2

Meaitseáil an t-eolas ar dheis leis na daoine nó leis na figiúirí cuí ar chlé:

A. 20 scoil as 25 scoil	1. Líon na ndaltaí ó cheantair bhochta a d'fhreastail ar chúrsaí ardpointí ag an tríú leibhéal.
B. 8%	2. Na scoileanna Lán-Ghaeilge atá mar chuid de na scoileanna is fearr ó thaobh líon na ndaltaí a théann ar aghaidh go dtí coláistí tríú leibhéal.
C. Gerry Mac Ruairc	3. Scoileanna táillí a ndeachaigh a ndaltaí ar aghaidh chuig cúrsaí tríú leibhéal, a bhfuil pointí arda ag dul leo.
D. Cathal Ó Conchúir	4. Cé go léiríonn na figiúirí go bhfuil daltaí ó gach aicme ag dul go dtí institiúidí tríú leibhéal, níl gach dalta ag freastal ar na cinn is fearr. Léiríonn sé sin fadhb eacnamaíochta sa tsochaí.
E. 3 scoil	5. Go mbeidh an seans ag gach dalta scoile, saibhir nó bocht, freastal ar gach cúrsa tríú leibhéal.

A	B	C	D	E

Ceist 3 Féach ar an tuairisc den dara huair agus labhair leis an duine in aice leat faoi ábhar na míre.

Ceist 4 ‘...tríú leibhéal...’

- A. Cén ghné den ghramadach atá i gceist leis an bhfocal i gcló trom thuas?
- B. Cuir an fhoirm cheart den ainmfhocal sna bearnaí tar éis na n-uimhreacha.

	doras	urlár	casadh
an chéad			
an dara			
an tríú			
an ceathrú			
an cúigiú			
an séú			
an seachtú			
an t-ochtú			
an naoú			
an deichiú			

Ceist 5 ‘...gan amhras...’

Má leanann ainmfhocal aonair dar tús **b, c, g, m** nó **p** an réamhfhocal simplí *gan*, séimhítear an t-ainmfhocal sin:

- gan **m**haith

Má leanann ainmfhocal dar tús **d, s** nó **t** an réamhfhocal simplí *gan*, ní shéimhítear an t-ainmfhocal sin:

- gan trácht

Má leanann ainmfhocal aonair dar tús **f** an réamhfhocal simplí *gan*, ní shéimhítear an t-ainmfhocal sin, ach amháin na heisceachtaí gan fhios agus gan fháil:

- gan fadhb

Ní dhéantar aon athrú ar ainmfhocail aonair dar tús guta i ndiaidh an réamhfhocail shimplí *gan*:

- gan aithne gan urlabhra

Cad faoi na cinn seo anois?

- gan (cead) _____
- gan (sásamh) _____
- gan (áit) _____
- gan (trioblóid) _____
- gan (comhartha) _____

Ceist 6

Cén cúrsa tríú leibhéal ab fhearr leat féin? Cuir uimhir 1 in aice leis an gceann sin, agus mar sin ar aghaidh go dtí go sroicheann tú an cúrsa nár mhaith leat ar chor ar bith. Cuir uimhir 10 in aice leis an gceann sin. Pléigh do chuid tuairimí leis an duine in aice leat ansin. Bí in ann a rá cén fáth ar roghnaigh tú amhlaidh.

Ailtireacht
Na hEalaíona
Leigheas
Teicneolaíocht Faisnéise
Staidéar Gnó
Ard-Diplóma san Oideachas
Innealtóireacht
Diplóma Altranais
Iriseoireacht
Staidéar Fairgníochta

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
e	h	j	a	f	i	b	g	d	c

Ceist 2

A	B	C	D	E
3	1	4	5	2

Ceist 3

Is cleachtadh cainte é seo. Tabhair deis do na foghlaimeoirí an méid a thuig siad faoin mír a phlé le chéile. Pléigh ábhar na míre leis an rang iomlán ansin.

Ceist 4

Na horduimhreacha

	doras	urlár	casadh
an chéad	doras	urlár	chasadh
an dara	doras	hurlár	casadh
an tríú	doras	hurlár	casadh
an ceathrú	doras	hurlár	casadh
an cúigiú	doras	hurlár	casadh
an séú	doras	hurlár	casadh
an seachtú	doras	hurlár	casadh
an t-ochtú	doras	hurlár	casadh
an naoú	doras	hurlár	casadh
an deichiú	doras	hurlár	casadh

Ceist 5

gan (cead)	<i>gan chead</i>
gan (sásamh)	<i>gan sásamh</i>
gan (áit)	<i>gan áit</i>
gan (trioblóid)	<i>gan trioblóid</i>
gan (comhartha)	<i>gan chomhartha</i>

Ceist 6

Is féidir gach grúpa a chur ag déanamh an phlé seo agus ansin na tuairimí a phlé leis an rang iomlán.

Eimear Ní Chonaola

Daltaí a théann chuig scoileanna¹ príobháideacha is mó a théann ar aghaidh go dtí na cúrsaí tríú leibhéal a bhfuil na pointí is airde ag teastáil lena n-aghaidh. Tá an éagothroime idir scoileanna príobháideacha agus scoileanna eile ó thaobh na gcúrsaí tríú leibhéal sin ag méadú chomh maith. Sin a thugtar le fios sna figiúirí is deireanaí a thugann mionléargas dúinn ar na scoileanna agus na ceantair is fearr a chruthaíonn, ó thaobh oideachas tríú leibhéal.

Sinéad Ní Neachtain

Tugann na figiúirí bliantúla léargas ar líon na ndaltaí a théann ar aghaidh go dtí cúrsaí oideachais tríú leibhéal agus cé acu foras a dtéann siad chuige. Tá leigheas, innealtóireacht agus ailtireacht i measc na gcúrsaí a bhfuil pointí fíorard ag teastáil lena n-aghaidh. Is scoileanna táille iad 20 scoil as an 25 a chuir daltaí ar aghaidh chuig cúrsaí ardphointí i mbliana. Ach léiríonn na figiúirí freisin gur níos lú ná 8% de dhaltaí as ceantair bhochta thart timpeall na tíre a bhí ag tabhairt faoi chúrsaí ardphointí ag an tríú leibhéal. Dar le saineolaí amháin gur léiriú iad na figiúirí seo ar an éagothromaíocht atá i sochaí na tíre.

An tOllamh Gerry Mac Ruairc, Ollscoil na hÉireann, Gaillimh

An rud is spéisiúla ná nuair a bhreathnaíonn tú taobh thiar de na figiúirí sin agus nuair a bhreathnaíonn tú ar na cúrsaí le hardphointí, tá rud éigint² ar siúl ansin, gan amhras. Agus, ansin, is ansin a fheiceann tú an éagothromaíocht atá sa tsochaí agus ní maith an rud é sin mar tá tú...mar tá an scéal ann go bhfuil go leor daoine ó gach aicme ag dul ar aghaidh go dtí an tríú leibhéal. Ach, ní mar an gcéanna an tríú leibhéal do na daoine sin agus sin í an fhadhb agus sin í an áit ar féidir a fheiceáil go bhfuil fadhb ansin ó thaobh cúrsaí eacnamaíochta de.

Sinéad Ní Neachtain

Tá Sinn Féin le thíocht³ le chéile sa mbliain⁴ nua le plé a dhéanamh ar na bealaí a bhféadfaí na cearta oideachais céanna a chur ar fáil do gach dalta.

An Comhairleoir Cathal Ó Conchúir, Sinn Féin

Táimid ag iarraidh a thíocht⁵ le chéile go bhfeicimid an bhfuil bealach ar bith gur féidir linn an éagothromaíocht seo a cheartú agus go mbeidh an fháil chéanna⁶ ag chuile⁷ dhalta sa tír seo, chuile mhac léinn sa tír seo ar oideachas tríú leibhéal agus go mbeidh cothromaíocht ann agus nach mbeidh an éagothromaíocht seo ann – má tá maoiniú ag daoine sa mbaile⁸, go bhfuil siad beagnach cinnte go bhfaighidh siad áit ag an tríú leibhéal.

Sinéad Ní Neachtain

Trí chéile agus taobh amuigh de chúrsaí a bhfuil ardphointí ag teastáil lena n-aghaidh, tá ardú tagtha ar líon na scoileanna gan táillí a bhfuil daltaí dá gcuid ag dul ar aghaidh chuig oideachas tríú leibhéal. Taispeánann na figiúirí go bhfuil trí scoil Lán-Ghaeilge ina measc siúd is mó a chuireann daltaí ar aghaidh chuig oideachas tríú leibhéal. Tá Coláiste na Coiribe anseo i nGaillimh ar an gceann is fearr acu sin.

Sinéad Ní Neachtain, Nuacht TG4 i nGaillimh.

¹ *scoileannaí* a deirtear i gcanúint Chonnacht

² *éigin* an leagan caighdeánach

³ *le teacht* an leagan caighdeánach

⁴ Córas Chonnacht

⁵ *teacht* an leagan caighdeánach

⁶ *an fáil céanna* a deirtear

⁷ *gach uile* an leagan caighdeánach

⁸ Córas Chonnacht